

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naručnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dvajsetletnica mariborske čitalnice.

Zaradi umetne razdraženosti, katero nemški listi strastno netijo, Slovenci mariborski nismo hoteli veliko hrupa delati, kedar smo obhajali veseli 20letni god svojega najvažnejšega zavoda tukajšnjega — namreč svoje milene čitalnice. Zadoljili smo se z menjšo veselico. Obhajali smo jo doma v svojih prostorijah za se in med seboj. Vkljub temu počastilo nas je mnogo in odličnih gostov, gospa, gospodičin in gospodov. Velika dvorana bila je natlačena veselih Slovencev, imajočih resnično dovolj uzrokov veseliti in radovati se o 20letnem, srečnem delovanju ove prve, najstareše čitalnice na Štajerskem!

Dne 17. julija 1861 sešlo je se pri g. dr. Dominkušu 16 narodnjakov mariborskih. Jih imena so: dr. Dominkuš, dr. Serneč, dr. Paulič (†), dr. Prelog (†), prof. Majciger, prof. Šuman, prof. Sinko, prof. Herg, dr. Ploj, učitelji: Miklošič, Jož. Zemljič, Dragotin Vučnik, Franjo Ferk, trgovski gospodje: Franjo Žvarc (†), Jan. Rupnik in R. Ravnikar. Ti gospodje so utemljili našo čitalnico. Misel je sprožil g. dr. Jan. Serneč. On je tudi predložil pravila in potem izvoljen bil za prvega predsednika, g. prof. Šuman bil je njegov namestnik in g. dr. Pavlič prvi denarničar. Visoka vlada je pravila potrdila dne 19. sept. 1861. Tako je bila mariborska čitalnica ustanovljena. Vrhim domoljubom utemeljiteljem pa bodi hvaležen spomin obranjen pri Slovencih za vselej!

Mladi zavod začel je kmalu svoje delovanje. Namen na je: Slovincem mariborskim biti zbirališče, da se shajajo, v materinščini urijo in se zabavljajo. Vkljub temu omejenemu nameau imela je vsestranskih uspehov, ker je Slovence dramila, budila in z voditelji oskrbljevala. Pred vsem uplivala je s svojimi veselnicami in po odličnih osebah, ki so njeno delovanje podpirali. Odlični naš domoljub g. dr. Dominkuš je veliko skrbi žrtvoval zlasti za to, da se čitalnici odberejo dovoljne prostorije in pripravi pohištva. Nastanili so čital-

nico najprvje v Šrameljnovoj hiši. Poznej je bila v g. Čeligijevem poslopju „Gambrinushalle“, potem v Čeligijevej hiši v „Grüb“, dalje v g. Pompreinovej gostilnici, potem zopet v Šrameljnovoj hiši in je se letos preselila v g. Greinerjeve prostorije v poštni ulici.

Dne 23. avgusta 1861 sta čitalnico obiskala slavni dr. Toman in nepozabljivi slovenski knezoškof Anton Slomšek. Prvi je napisal znano pesen: „Mar i bor“, katerej je napev vglasbil g. J. Miklošič. Knezoškof Slomšek pa so položili 100 fl. in pristopili kot ud odpisavši odboru: Dokler ne bode čitavnica zoper sv. katol. vero, zoper slavno domovino Avstrijo kaj podvzela in dokler bode v miru in spravi z drugimi narodi živela, hočem biti zvest njen ud. Tudi preuzvišeni škof Juraj Strosmajer je se spomnil velevažnega našega zavoda in mu poslal 200 fl. v podporo!

Sijajna je bila prva obletnica mariborske čitalnice dne 2. avgusta 1862, obhajana v Kartinovih prostorijah. Ljudje so jo dolgo pomnili. Navzoči so bili dr. Toman, dr. Bleiweiss in mnogo Hrvatov. Še sijajnejše obhajala je čitalnica 1000letnico slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, to pa zunaj Maribora na Scherbaumovem „Brandhofu“ dne 10. avgusta 1863. Okolo 5000 ljudi je navrelo poslušat navdušenih govornikov. Sledile ste še dve sijajnejši obletnici, namreč l. 1864 in potem 25. septembra 1865, tako imenovana „Slomšekova beseda“. Pri tej besedi bili so navzoči gg. dr. Bleiweiss, dr. Toman, dr. Kosta, Herman, Einspieler ter so sklenoli osnovati odbor, ki ima Slomšku postaviti dostojen spomenik. Znamenita je bita še obletnica l. 1866, pri katerej so domoljubi (n. pr. dr. Prelog, g. Berdajs in njegova soproga) igrali prvi slovenski igrokaz v Mariboru: „Črni Peter“. Potem je pa silovita politična borba nam več kakor 10 let ogrenila skoraj vsakšno veseljevanje in porabila vse duševne sile, kolikor nam jih sovražniki niso iz Maribora iztirali. Čitalnica je delovala na drug način, priredivši Slovincem potrebnega novega duševnega orožja. In tudi

v tem oziru je imela srečo! Kajti v njej je se prvič porodila in sprožila misel, naj se osnuje v Ljubljani „Matica slovenska“. G. dr. Lovro Toman je potem dne 8. marca 1863 v ljubljanskej čitalnici željam mariborskih domoljubov ustregel in utemeljil „Matico slovensko“. Mnogoletni predsednik čitalnice mariborske, g. dr. Prelog in neumorno delajoči čitalničar g. prof. Majciger sta leta 1867 ustanovila tednik: „Slovenski Gospodar“, list prostemu ljudstvu v poduk in kratek čas. In naposled so tudi „Slovenski Narod“ po prizadetji g. dr. Dominikuša mariborski čitalničarji sprožili, da bođe glasilo izobraženim krogom slovenskim.

Po 10letnem trdnem boji smo Slovenci v mariborskem okraji pri volitvah zopet prodrli, zbirajoč prvo klasovje, katero je iz truda mariborskih čitalničarjev po od njih osnovanih listih prirastlo. Ob enem bil je spomenik Slomšekov dodelan in postavljen v mariborske stolne cerkvi. Slovenci smo zopet obhajali večjo veselico dne 24. junija 1878 na čast razkritju Slomškovega spomenika. Od tiste dobe napreduje naša čitalnica zopet od leta do leta, krepko vzravnana lipa po silnem viharji!

Priproste ove vrstice naj čestitim bralcem nekoliko pojasnijo, zakaj smo se Slovenci v Mariboru dne 17. jul. t. l. veselili ter odlični narodnjaki nam čestitali po sledečih telegramih:

1. Iz Ljubljane: Tukaj zadržani po 25letnici pomočnega društva kličemo najstarejšej slovenskej čitalnici tisočerno: Slava! Naj ostane tudi v prihodnje zbirališče narodnih braniteljev, naj vzbuja in krepí duh slovenski na meji slovenstva.

Dr. Vošnjak, dr. Žarnik, dr. Mošej.

2. Iz Ljubljane: Bog ohrani in okrepcáj mariborsko čitalnico v prid naroda slovenskega in njega krščanskega razvoja.

Jarec, predsednik katol. društva.

3. Iz Ljubljane: Praznujoči petindvajsetletnico ljubljanskega obrtnega pomočnega društva radostno pozdravljamo v Mariboru zbrane štajerske slovenske rodoljube in kličemo mnogaja leta mariborskej čitalnici.

Horak,

predsednik obrtnega pomočnega društva.

4. Iz Ljubljane: Slovenskim bratom na Štajerskem srčno čestita k dvajsetletnici mariborske čitalnice.

Kušar,

trgovec in predsednik trgovinske zbornice.

5. Iz Ljubljane: Slovensko dramatično društvo v Ljubljani čestita mariborskej čitalnici, najstarejšej mej sestrami, ob njenem dvajsetem godu.

Murnik, predsednik.

6. Iz Ljubljane: Slovenski dnevnik, ki se je rodil v Mariboru, kliče socijalnemu središču svojih ustanovnikov, mariborskej čitalnici, danes ob njenej dvajsetletnici: Živela mnogaja leta!“

Uredništvo „Slovenskega Naroda“.

7. Iz Ljubljane: Uredništvo „Slovenca“ se bratovsko raduje z Vami ter želi Vaši delavnosti in vstrajnosti čedalje večega vspeha in najlepšega sadu.

Klun.

8. Iz Ptujja: Svojej sestri kliče ptujaska čitalnica: „Živela na veke v prid naroda, a sebi na čast.“

Predsednik.

9. Iz Škofje Loke: Tisočkratni: Živio ustanoviteljem čitalnice! živel Slomšekov spomin! živeli banketovci!

Kačič,

bivši predsednik čitalnice mariborske!

Gospodarske stvari.

Konjerejsko društvo štajersko pa planinski pašniki za žrebeta.

V prospeh konjerejstvu našemu osnovalo je več pridnih mož posebno konjerejsko društvo. Sedež je v Gradci, predsednika pa imamo sedaj na slovenskem Štajerskem. Kajti sedanji predsednik je g. plem. Haupt, grajšček v Savinskej dolini. Njegov tajnik pa je znani deželni živinozdravnik dr. Klingan. Odbor jima je dne 5. maja naložil poizvedavati, ali bi posestniki v gornje-grajskem okraji, pa oni okolo Pohorja voljni bili žrebeta na planine poslati past? G. plem. Haupt je stopil z dotičnimi posestniki v gornje-grajskem okraji v dogovore z dobrim uspehom. Kmetje so voljni na Menino-planino vgnati 200 žrebet. Tudi dr. Klingan je ugodne dogovore imel z okrajnim zastopom v Slov. Gradci in Mahrenbergu, pa tudi s srenjskimi predstojništvu in raznimi zasebniki. Prvi so podpisali 115 fl., slednji 83 fl., vkup 198 fl. podpore. Lehenska grajščina je tudi voljna planino na Velikej in Malej Kapi do Ribniških jezer prepuštitu za pašnik. Pripomagati je obljubila postaviti hleve itd. Njeni logar in slov. graški živinozdravnik tudi rada dobro podpirata. Po teh pripravah sta se plem. Haupt in dr. Klingan podala skupaj na Pohorje ogledovat za pašnik namenjenih krajev, to pa dne 4. junija t. l.

Obiskala sta najprvje Malo Kapo, potem Veliko Kapo in kos do Črnega vrha. Kos, Lehenskej grajščini lasten, je 4 ure dolg, pa na mestih jako ozek. Ob znožji mejašijo kmetje iz Slov. graškega okraja; proti severu pa ga robí pot, ki se vije po rtu planinskem ter Lehenski delež loči od posestev onih kmetov, ki prebivajo v srenjah Ribnici in Hudem kotu. Lehenski delež se pogozduje in je vsled tega na mestih samo 20 metrov širok. Nepogozdeni del pa je pogosto prav hudo nagnen in strm in poln štorov in starih korenin tako, da sedaj ondi ni mogoče žrebet pasti. Ves 4 ure dolgi ozki kos bi morali zgoraj in spodaj zagraditi in več hlevov postaviti, kar bi vse veliko denarjev stalo. Ko bi hoteli še od kmetov deležev v najem vzeti, postalo bi celo podjetje predrago. Lehenska grajščina zahteva na leto 350 fl. najemščine, kmetje tirjajo od 20 joh po 100 fl., to je od johé 5 fl. Vsa najemščina bi stala toraj 700—800 fl. Dodenimo še plačo 3 pastirjev, živinozdravnika, in druge potroške, tako bi ova planinska paša na leto stala 15—1600 fl. dohodki bi pa komaj 600—700 fl. vrgli.

Ogledovalca sta vse to dobro premislila in naposled sklenola odboru konjerejskega društva nasvetovati, naj opusti vse misli na Pohorji prirediti pašnik za žrebeta. (Konec prihod.)

Kako je mogoče poljske miše pokončati.

Na Francoskem se poljskih miši na sledeči način iznebijo. Po dva do tri metre narazen se s plugom na njivi po dolgem potegnejo brazde in potem ravno tako po širokem. Kjer se brazde križajo, zakepljejo v brazde loncev, ki so napol z vodo naliti. Okolo loncev se štiri ovseni klasi tako potaknejo, da se nad lonci stikajo in tako nekaj kakor strešico delajo. To se navadno večer pred solnčnim zahodom naredi. Miši pridejo po noči iz lukenj in navadno po brazdah naprej tekajo. Brž, ko pridejo do ovsenih klasov, kateri so jim posebno priljubljena sladčica, začnejo se ob njih spenjati, ovsene bilke se vpogibljejo in miši počepajo v lonce. Drugo jutro se njih včasih po 20 in več v loncih nahaja. Če vsi posestniki jedne srenje ob tistem času to storé, očistijo v 10—14 dneh vse polje mišij.

Muhe živini odganjajo z mrežicami, pa tudi s tem, če se žival ob nogah umiva z vodo, v kateri se je orehovo listje kuhalo. Konjem se baje s tem močno pomaga. Poskušnja ni težka.

Trtna uš se v Istriji dalje širi. Bati se je uže za gorice na Krasu in v Goričkem. V Brežicah na Štajerskem je osuovan odbor v zatirovanje trtne uši. Voditelj mu je adjunkt mariborske vinorejske šole, g. Hanzelj.

Dopisi.

Iz Maribora. (Dvajsetletnico) naše čitalnice smo dne 17. jul. zvečer obhajali prav po domače veselo. Banketa je se udeležilo mnogo gospodov, gospa in gospodičin iz mesta in okolice. Navzočih imeli smo tudi pridnih gostov iz Trsta, Celja, Ptuja, sv. Lenarta itd. Predsednik g. Ulrih je zbrane z navdušenim nagovorom pozdravil, namen svečanosti naznanil in se hvaležno spominal svitlega cesarja, ki je s tem, da je ustavo dal, narodom umogočil prosteje dihati in gibati se. In prvi sad ove svobode bila je na Slovenskem ustanovitev mariborske čitalnice. Zadonelo je potem trikratno: živijo-klicanje in godba je zasvirala cesarsko hymno. G. profesor Majciger, sam ustanovitelj čitalničin, nam je potem zvesto in marljivo sestavljeno zgodovino njeno razložil. Njegov zanimivi govor objavimo v predalu za poduk in kratek čas! Sledile so potem številne napičnice in čestivne spomenice na žive pa tudi na rajne prijatelje in podpornike čitalničine: Govorili so pa gospodje: dr. Serbec iz Celja, ki nam je donesel voščila celjske posestrime čitalnice, prof. Glaser, ki nas je pozdravil z glasi od Jadranskega morja, dalje dr. Jurtela iz Ptuja, dr. Pajek, dr. Križanič, dr. Janko Serbec iz Mari-

bora. Dvorani ste bile primerno okinčani, v prvi je se vršil banket, v drugej pa živahen ples! Ob konci omenimo še pridnega gostilničarja g. Greinerja, ki je skrbel za dobro jesti in piti in točno postrežbo!

Iz Koroškega. (Toča — birma — potepuhi — strela — trdnjava.) Dolgo v žalostnem spominu ostane prebivalcem Hodiške doline den 8. julija t. l. Okolo 5. ure popoldne prihruje strahovita burja od Vrbe in od severozapadnih planin. Kar strehe je trgalo, kozolce podiralo, drevesa lomilo, 3 ljudi je strela zadela. Kmalu potem se pa vsiplje toča, kakoršne najstarejši ljudje ne pomnijo, v 10 minutah bilo je vse upanje na bogato žetev uničeno: zimine in jarine so zmlačene, koruza v zemljo zabita, krompir poškodovan. Toča je sekala od Vogelne vasi po celem Hodiškem dolu do Vetrinja in Zakamna. Najbolj strahovito zadeto je Hodiše. Ljudje so uže kruha stradali, sedaj pa še semena ne bodo imeli. Lepi gozdi so potrti in strašno razdevani, po nekaterih vasnicah je vse sadunosno drevje polomilo ali izruvalo. Škodo cenijo na 80.000 fl. Tukaj bo treba usmiljenja in požrtvovalne krščanske ljubezni, da se ubogim revam vsaj skoz zimo pomaga! — Dne 24. in 31. julija bodo novi knezoškof prvokrat v Celovei delili zakrament sv. birme. — Okolo Celovca se klati mnogo potepuhov, ki ljudi, zlasti kmetske, na kvartanje vabijo, da jih potem ogoljufajo. — V Rožeku je žemljar konja k drevesu privezal, sam pa se pred dežem v hišo skril. Naenkrat udari strela in ubije konja. — V Marlborgetu stavijo c. k. oficirji močno trdnjavo! — Zadnji sejem v Kapli dne 2. julija je se slabo obnesel. Tujih kupcev za živino ni bilo nič!

Od sv. Marjete pri Pesnici. (Letina.) Kakor kaže, bode se letošnje leto pri nas precej dobro obneslo. Sena smo dobili lepega, na nekaterih krajih, vkljub vodi, tudi precej. Mnogo več bilo bi ga pa, ko bi nam Pesnica toliko ne škodovala. Cena bila mu je cent. 50—90 kr. Ozimina je lepo dozorila in pričakujemo dobrega in obilnega zrna, koruza in krompir lepo rasteta. Prav dobro pa ugaja vreme vinogradom, kateri so deloma tako obloženi z grozdem, da je kaj veselo ogledovati. Najbolj rodni so med Dravo in Pesnico. Le nizki vinogradi so posebli, kažejo malo grozdja in obetajo slabo bratev. Pesnica pojema in mlinarji počivajo. Pomenljive so besede, katere je govoril tukajšnji obče spoštovani mlinar A. Bračko, kateri pravi: „Kedar jaz skozi vse leto meljem, ima kmet malo kruha, kedar pa ne meljem, ima pa kmet dovolj kruha. Ako nas Vsemogočni čuva in nam prizanese, ter nas obvaruje toče, bomo imeli precej dobro letino!

Od Ptujске gore. (Grozna nesreča) se je pri nas zgodila 15. jul. t. l. Našo slovito cerkev sedaj popravljajo na državne stroške. Kamenje dovožal je pridni rudar v Stokovcih g.

Horvat. Omenjenega dne so v njegovej rudi streljali in lomili kamenje pa niso zapazili, da je visoko nad njimi pečina poknila. Naenkrat se vtrga okolo 300 centov težek kos od pečine in padne ravno na gospodarja pa ga ni k priči zdobil. Kamen je bil na spodnji strani votel tako, da je ubogi g. Horvat pod njim ležal hudo ranjen pa ne ubit. Milo je zdihoval in prosil pomoči; toda 3 „binte“ bile so preslabe, kamen odvaliti. Morali so velik kos poprej odkrhniti; cele $\frac{3}{4}$ ure je trajalo, preden so nesrečnika izvlekli. Prišli so tudi č. g. župnik s sv. poslednjim oljem. Mož je bil še pri zavesti pa z očesom, roko, nogo ni mogel več genoti ali kam krenoto. Čepina na glavi mu je bila počena, na prsih 25 ran, na hrbtu jednako, na desnici od lakta do pesti meso iztrgano z žilicami vred, le kite so ostale. V nedeljo je revež umrl zapustivši žalostno vdovo in 6 neoskrbljenih otrok. J. K.

Iz Dunaja. (Novo gospodarsko društvo slovensko.) Dne 20. junija t. l. ustanovil se je tukaj „agronomični odsek“, kot oddelek akademičnega društva dunajske „Slovenije“. Namen mu je, razpravljati stvari, spadajoče v poljedelsko in gozdarsko stroko s posebnim ozirom na slovenske dežele, ter se doseza ta namen s čitanjem in presojevanjem predavanj omenjenih strok v slovenskem jeziku. V izvršujoči odbor voljeni so sledeči gospodje: Jurij Kraigher, stud. forest. za predsednika; Valentin Oblak, stud. agr. za podpredsednika; Ferdo Svetek, stud. agr. za tajnika in Ferdo plem. Kleinmayr stud. forest. za blagajnika. Prva redna seja bila je 9. julija. Dnevni red je bil: 1. Čitanje zapisnika glede pogovorov o vstanovljenji tega odseka. 2. Poročilo predsednikovo. 3. Predavanje g. stud. agr. Val. Oblaka: „Kaj je naša naloga“ (kot slušateljev višje poljedelske in gozdarske šole) v počitnicah 4. Slučajni predlogi in interpelacije.

Iz Brašlovca. (Šolski svet — številjenje — reklamacije — letina.) Pretekli mesec je bila volitev za novi šolski svet. Izvoljeni so bili gg. Jak. Bohinc, dekan, Anton Voušek, Fr. Prislan, Anton Plaskan in Iv. Sirše, sami narodnjaki in naročniki „Slov. Gosp.“ — Pri letošnjem številjenji ljudstva smo v naši občini našli 2526 ljudij, 1197 moških in 1329 ženskih, 132 ženskih več, kakor moških. — Z reklamacijami smo imeli mnogo opravka, posebno posestniki vinogradov so skoraj od kraja reklamirali; čeravno je naš kraj uže skoraj zadnji za vinograde in njih lega slani in mrazu izpostavljena, so skoraj brez izjeme v II. in III. vrstilni razred umeščeni bili. Letina pri nas prav lepo kaže, samo Bog nas varji pred točo ali drugo ujmo.

Od sv. Janja pri Dobrni. (Letina, šola.) Po njivah se letos za kmeta poprek ugodno kaže; žito je sicer večidel „ležalo“ vsled viharjev in naglega deževja, vendar posebne škode odtod ni bilo. Tudi z vinogradi smo po viših legah prav

zavoljni; zdi se skoro, kakor da bi se na trsji ne čutili nasledki lanske toče. Sena nam je pa nenavadno veliko prirastlo; nek posestnik je rekel, da že 22 let gospodarji, a toliko ga še nobeno leto ni dobil. — Lani smo že pretesno šolsko izbo raztegnili za nekoliko metrov. Ker je takrat učiteljska služba bila razpisana, mislili smo, da bo v popravljenem poslopji začela podučevati nova moč. Nek prosilec iz zgornjega Štajerja bi bil rad prišel k nam. V svojem priporočilnem pismu je povedal, da je vsled dolgoletnega službovanja v šolskih zadevah sicer dobro izurjen, samo da še slovenski ne zna, vendar ima upanja, da bi se totemu jeziku kmalu privadil! Ali na njegovo „upanje“, se ni bilo mogoče zanašati. To je bilo vzrok, da je še za eno leto tukaj ostal naš prejšnji gosp. učitelj, ki nas sedaj znovič nameni zapustiti ter se preseliti v Šoštanje. Če bo se za izprazneno mesto oglasil prosilec, ki je tudi orgljavec, se ve da bi ustregel sebi in nam.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Stari Viljelm, nemški cesar biva zopet na avstrijskih tleh v Gostinskih toplicah. Pravijo, da se snide z našim cesarjem in da bo tudi Bismark zraven in shod toraj politično imeniten. Mogoče! Tudi italijanski kralj baje sili na Dunaj, da bi se z našim cesarjem pogovarjal. No, kakšni prijatelji Avstrije da so pruski Nemci in pijemonteški Lahji, to uže dolgo vemo. — Sedaj je se izvedela cela zarota nemško-italijanska zoper Slované v Avstriji: spomladi so došli iz Spljeta v Dalmaciji italijanski liberalci pod vodstvom dr. Bajamontija na Dunaj v dogovore z nemškimi liberalci pod posredovanjem velikonemškega zijaka dr. Koppa. Sklenoli so Čehe, Slovence in Hrvate tako dražiti, da bodo ti razjarjeni začeli Nemce in Italijane pretepati, potem se pa mora nebo in zemljo pretresujoči krič zagnati: „glejte, Nemci in Italijani si na avstrijskih tleh niti življenja niso več slobodni. Ker pa Bismark in Garibaldi za tako upitje tanka ušesa nosita, zato ni dvoma, da se ustrašijo naposled celo svitli cesar in ministru Taaffeju dajo slovo in pokličejo zopet ustavoverske nemške liberalce“. Tako so sklenoli, toda le pri Čehih se jim je posrežilo nekoliko neredov in tepežev pouzročiti, Slovenci smo na klepetanje „Deutscher-Verein“ v Ptujji tiho djali in ščuvanje nemških listov prezirali. Jednako storili so tudi Hrvatje v Spljetu. Tiho so djali, akopram so psi s slovanskimi barvami trobojnicami namazani po ulicah letali. To so tem laglje storili, ker je brbljavec dr. Bajamonti pred časom zaroto prevelikemu številu svojih ljudij izpovedal. Naposled je mirnost Slovanov tako razdražila Lahe, da so ti 10. julija grdo začeli razsajati tako, da jih je vojaštvo moralo iti poditi. Sedaj je pa vse jasno, vsa zarota razkrita, po naših časnikih objavljena. Vsakemu poštenemu Avstrijanu se mora gnjusiti

takšna liberalna svojat, ki je pripravljena javni mir kaliti in celo Bismarka in Garibaldija na pomoč klicati. In s takšno berso držijo naši nemškutarji? Sram jih je slobodno in bi se naj poskrili. — Močno zavzelo je Slovence slišati, da se slovenski učitelji na učiteljišči v Ljubljani branijo v vseh razredih pričeti slovenski prednašati, kakor je bilo jim zaukazano; zopet od drugih stranij slišimo, da mnogo učiteljev hlastno roke spenja po „Judeževih srebrnikih“, katere jim „Deutscher Schulverein“ ponuja. To so nepovoljna znamenja, katerih ne smemo prezirati. — Na Koroškem je poslanec in liberalec Stokert poslanstvo za deželni zbor odložil. Na njegovo mesto tiščijo liberalci nekšnega Götza! — Ogerski minister Tisza je obiskal svojo rojstno mesto Veliki Varadin ter razlagal, kako misli zanaprej vladariti: skrbeti hoče za povzdigo poljedelstva, obrta, pomnoženje stez, železnic, zastran uprave naj ostane pri starem in glede na Hrvate je djal, da mora Reka ostati Magjarom. — Hrvati so sedaj veseli: dne 15. jul. so cesar zaukazali vojaško granico združiti s Hrvatsko in Slavonijo; Zagreb bil je razsvetljen zaradi tega! Čestitamo bratom Hrvatom k tej pridobitvi! — Za kat. nadškofa v Sarajevu imenovan je dr. Stadler, vseučiliščni profesor v Zagrebu.

Vnanje države. Katoličani, konservativci na Bavarskem so pri volitvah zmagali ne samo na kmetih, ampak tudi v mestih. Tako še liberalci niso nikder propali — Ruski car odpravlja povsod nepotrebne stroške, pri vojaštvu pa tudi na lastnem dvoru, da bi dače zmanjšal. Tudi je ukazal carska zemljišča kmetским srenjam v najem dati, ne pa špekulantom. — Srbski knez je 6 milijonov dinarjev vzel v zajem, da nakupi 100.000 novih pušek. — Bolgarski knez dobil je od njemu udane večine poslancev na 7 let neomejeno višjo oblast, da uredi deželo. — Turški sultan je sumljiv na vse strani: proti Rusom daje Bospor ob Črnem morji utrjevati, proti Francozom pošilja vojakov v Afriko. — Italijani so se nesramno obnašali v Rimu, ko je 3000 pobožnikov v noči od 12.—13. jul. spremljalo truplo rajnega papeža Pija IX. od sv. Peterske cerkve k sv. Lovrencu zunaj mesta, kder dobi stalno počivališče; besna druhal je spremljevalce napala s kamenjem, palicami in revolverji, okolo 30 ljudij je ranjenih, 1 duhovnik je mrtev ostal, s truplom Pijevim so druhal všli le, ker so vprežene konje v silni dir pognali, policija pa je bolj s fakini držala. Papež so se pritožili pri vseh vladah rekoč: „kako da je sedaj jasno, da so papež jetnik italijanske vlade; ako nečejo se podati v smrtno nevarnost, ne smejo nikamor iz svoje palače.“ Glas o tej italijanske nesramnosti je vznemiril ves katoliški svet! — Francozi se laskajo španjolskim liberalcem in so iz Pariza iztirali Don Karlosa, kterega imajo konservativci za pravega kralja. V Afriki se je Francozom posrečilo po krvavej vojski vzeti mesto Sfaks. Arabov je palo blizu 1100. Voditelja

Bu-Ameme pa ne morejo uloviti. — Angleži upijajo o tajnej zvezi Bismarka s Francozi; pravijo tudi, da Italija Austriji ponuja, naj ta vzame Novi-pazar, Mitrovico in vso Macedonijo s Solunom vred Italiji pa naj prepusti Albanijo. Nekaj se zopet kuba!

Za poduk in kratek čas.

Nesrečni dnevi generala Szapary-ja v Bosni.

(Spisal po lastnej skušnji D. Živkov.)

III. Gradačac je po bregu in dolu rastreseno mestice z večjidel lesenimi bajticami. V dolu stanujejo kristijani šokavci ali latinci, kakor se oni sami zovejo. Cerkev imajo iz lesene hiše. Zvon visi na dveh sobah tik hiše, in se je danes po 4 letih prvokrat z njim zvonilo, ker dozdej Turki niso dopuščali zvoniti. Kristijanske hiše so snažne, odprte ter nimajo visokih z deskami obitih dvorišč kakor turške po bregu. Turške hiše so po navadi enokatne. Trdnjava je podobna staremu zapuščenemu gradu. Za posadko je ostalo 1½ kompanije pešcev.

Dne 2. augusta nas pelja pot čez visoke hribe in globoke doline, ktere so večjidel obdelane, in s koruzo nasajene. Pot je hudo slaba, ker je enkrat naglo navzdol, da so morali vozači na dva kolesa zavirati, drugokrat pa je tako strmo šlo navzgor, da so kanonirji po 12 konj pred eno kanono zapregli. Ko so jo bili na breg zapeljali, pa so po drugo šli. Pri vsakem griči je stal kakov oddelek pešcev in so pomagali voze tišati. Do večera smo komaj do male Tinje dospeli. Zvedeli smo pa od kristijanov, da se turške čete v okolici klatijo, gotovo jih je bilo premalo, ker se niso upali našim stražam prikazati se.

Dne 3. augusta smo po še slabših potih in hujskih bregih hodili in smo samo 7 kilometrov daleč na visok hrib, imenovan Viberovopolje, prišli. Tu sem videl prvega katoliškega duhovnika, to je moža v frančiškanskej obleki, s črno kapico na glavi, podobno turškim rudečim. Za pasom je imel molek v roki pa čibuk in brki pod nosom, ki bi staremu husarju sramote ne delale. Prišel je s svojimi ljudmi, ki so našim vozačem volov za pripravo prignali. Celi dan je neizmerno lilo, da smo bili mokri, kakor miši. Proti večeru je nehala deževati in smo v lepem bukovem logu se utaborili. Bile so take bukve, da smo trije eno komaj obsegli. Po noči so se nebeske vedre tako hudo izlivale, da smo mislili, da nas voda iz brega odnese. Prestali smo tisto noč take muke, kakor da bi bili v železje kratko vklenjeni. Ležalo nas je 6 pod enim kratkim vozom z glavami skupaj obnjeni, eni od spredi, drugi od zadej. Noge smo kolikor mogoče skrčili, da jih nismo na dež držali. Obrniti se ni bilo prostora, akoravno je pod nas vode nateklo, da smo bili od

spodaj mokri. Toda nobeden ni hotel iz pod voza izvleči se, ker bi bil še od zgoraj moker. Proti jutru je nehalo deževati. Hitro se iz pod voza izvlečem in si sedem na kamen pri cesti no za dremljem. Kmalu pa zajoje prva trobenta, drugi trebentaši se zglasijo in v trinitku je bilo vse na nogah in postane živahno gibanje po celem taboru; eni hitijo konj hraniti, drugi kuriti in za jutrnjo kuhat, eni kave, drugi čaj.

Dne 4. avgusta dospesši v Dubovičko dolino zagledamo na oba kraja ceste vsakovrstne zapuščene šatore. Vsak ima drugo podobo. Prisli smo samo prek omenjene doline na drugi breg, Sokolsko brdo. Tje so husarji prinesli glas, da je bila pred nami v Gračanici bitka z mohamedanci. Več za zdaj nismo zvedeli, še komaj ob polnoči smo se zastavili. Na cesti in po grmovji tik ceste smo prenočili. Bilo je ravno $\frac{3}{4}$ na dve po polnoči, ko me naši ljudje vzbudijo, naj grem menaže jest, ktera mi je dobro dišala. Bila je lepa svetla noč. Slišalo se je od večih strani petje. Zanimala me je lepa hrvaška pesen Preradovičeva: „Misli moje kud bludite — u to tamno noč“. Peli so jo vojaki polka Filipovičevega na stražnici. Tudi moje misli so jo potegnole v ljubo Štajersko, v lepe Slovenske gorice, kjer je nekdanja moja zibika stala in še zdaj mati in brata živijo, pa kmalu sem zaspal in tudi v sanjah sem bil doma v Bišu. Vendar prehitro sem zvedel, da se mi je le sanjalo. (Dalje prihod.)

Smešničar 29. Notar pride k bolenemu župniku, da bi testament zabeležil. Gospod župnik jako bogatega se misleči začnejo narekovati. Po moji smrti naj dobi 3000 fl. brat in 3000 fl. sestra. Vsako družinice pri farofu zdaj služee celo letno plačo in še 100 fl. nagrade. Farna cerkva 1500 fl. šola 500 fl. itd. Ko g. župnik tako izporočujejo in notar marljivo zapisuje začne se slednjemu čudno zdeti, ker pri tem farofu o takej bogatiji do zdaj ni bilo čuti. Radoveden seže toraj gospodu v besedo rekoč: „Kje se bo pa to vse vzelo?“ Gospod župnik mu pa klaverno odgovorijo: „To mene samega uže skrbi.“ Notar odide. P. Hrovat.

Razne stvari.

(Ljubljansko obrtno društvo) je obhajaje svojo 25letnico po telegrafu naznanilo grofu Taaffeju svoje zaupanje. Minister je takoj odgovoril: „Najsičnejej svojej hvali pristavljam, da vzajemno zaupanje krepki združeno delovanje.“

(Pri J. Leonu,) tiskarji v Mariboru se dobijo od knezo-škofijstva zaukazani obrazci (Blanquetten) v slovenskem in nemškem jeziku: a) šolskih nadzorovalnih sporočil za dekane, in b) izkazov verozakonskega nauka in duhovnih vaj za katehete.

(† G. Martin Potočin), posestnik v sv. Petru pri Zidanem mostu, odlikovan s srebrnim križcem za zasluge, priden narodnjak, je umrl, 69 let star. Naj počiva v miru!

(V okrajni šolski svet) izvoljen je v Ormoži g. Kosi, v Ptuji pa g. Robič. Hvala in slava vrlim narodnim učiteljem! Da so pravo zadeli, kaže dopisun Ormožki, kateri v „Cillier-Zeitung“ radi tega močno cvili. Naj le cvili!

(V Celji za profesorja) imenovan je g. Kosi, doma od sv. Križa na Murskem polji. Slovence v Celji je to močno razveselilo.

(Iz Črešnovca pri Slov. Bistrici) se nam piše, da je toča ondi dne 7. jul. nekaterim posestnikom vse pokončala (župniku, Juršiču, Skudniku, M. Soršaku, školniku) drugim pa skoro nič. Tudi Pretrež, Brezje in Trnovec je nepoškodovan, Vrhloga pa je hudo trpela na Pragenski strani.

(Jako zamerili so narodni Hajdinjčanje) svojemu nadučitelju g. Kocmutu, da je od „Deutscher Verein“ za marljivo ponemčevanje slovenske dečice vzel 50 fl.

(Od št. Ilja pri Velenji) nas g. M. Voh prosi, naj zavrne one, ki mu očitajo, kakor da bi bil on pisal o št. Iljskem ogledovalci mrtvecev. No, potrdimo, da nam g. Voh o tej reči ni pisal nič.

(Pongerci), velika ves na Dravskem polji je pogorela. Prihodnjič več.

(V ministerstvo za kupčijo) pozvan je od mariborskega telegrafnega urada g. J. Kralj.

(Jožefa Falež) posestnica v Orehovi vasi zunanaj Maribora, ki je strahu zblaznila, ko so jej naznanili, da bode posestvo po dražbi prodano, je v norišnici v Gradci umrla.

(Brod v Zavrčah) zopet po 3letnem prenehanji vozi črez Dravo.

(Žavčanje) so si pri Samasi v Ljubljani kupili lepo brizgalnico za 1200 fl.

(Pridni vračnik na Muti) g. Simettinger je umrl.

(Znanega Seidla sin) in edini otrok je se baje v Razvanjskem gozdu obesil, ker mu s 70 fl., katere je na mesec pri mariborskeji hranilnici služil, ni bilo živeti.

(Nesramneži v Celji) so zopet grdo ravnali z deklicami komaj 12letnimi in so zaradi tega pred sodnijo morali: krojašk mojster, nek uže piravi ritmajster in še mlad gimnazijalni profesor, doma iz Nemčije in — kulturonosec! Pisači „Cillier-Zeitunge“ pa tako tiho denejo, kakor bi se jim to ne bilo pod nosom zgodilo, ampak kde med zamorskimi divjaki, kamor še pošta ne zahaja s „Cillier-Zeitungo“.

(Obsojeni so) Marija Belina iz Olimja na 3 leta, Franc Juršič na 6 let in Treza Jesenko iz Maribora na 4 leta v ječo.

Dražbe. 26. jul. Franc Toplak 1230 v Gaberniku, Štef. Beranič 859 v Podložah, Al. Friegl na Hajdini 405 fl. 3. avg. Jernej Potisk v Poličanah 3215 fl. Jož. Čelofiga 1122 fl. v Bistrici. 10. avg. plem. Kriehuber v Melji 25.500 fl., Fr. Mlinarič v Mariboru 143 fl. Jozefa Adelstein v Leskovci 1777 fl.

Loterijna številke:

V Gradci 16. julija 1881: 79, 34, 14, 57, 7.

Na Dunaji " " 27, 85, 10, 68, 18.

Prihodnje srečkanje: 30. julija 1881.

1—2

Cūhte na prodaj!

Za posestnike vinogradov za prešanje cūhte! Rakitove seženj po 30 kr. Borovične po 40 kr. dolge od 18 sežnjev. — Kakšno kdo želi imeti, in kako dolgo, naj pismeno naglasi. Neplačani listi se ne sprejemajo.

Jožef Kerman,

klobučar

v Strigovi. (Medjimurje) Mur-Insel.

Dr. Ivan Omulec

iz Ormoža je dne 16. julija 1881 svojo odvetniško pisarno odprl v **Ormoži.**

Zdravnik,

slovenščine, ali vsaj drugega slovanskega jezika zmožen, išče se za tržko občino Braslovce v Savinjski dolini. Imel bode prosto stanovanje, po 100 fl. občinske remuneracije na leto ter obširno prakso v devetih združenih občinah, v katerih ni zdravnika. —

Oglasbe, ako mogoče s pričali, pošljejo naj se do 15. avgusta 1881 županstvu Braslovče na Štajerskem. — Fraslau in Steiermark. 1—3

3—3

Učenca

v svojo trgovsko štacuno z mešanim blagom vzame v **Strigovi** pri Ljutomeru

J. Petrič,

trgovec.

3—3

Prememba
zastran špecerijske štacune.

Dozvoljujem si uljudno svojim p. n. znancem, prijateljem in vsemu p. n. občinstvu naznaniti, da svojo dosedanjo štacuno na grajščinskem trgu (Burgplatz) 11. t. m. zaprem in zanaprej samo svojo drugo štacuno, na voglu Brandesovega grada nasproti slovenskej cerkvi, pridržim.

Štacuna je založena s vsem špecerijskim blagom, z barvami, semenom vsake sorte itd. ter jo bodem sam vodil.

Ob enem si dozvoljujem vse svoje dosedanje in nove prejemnike, posebno pa vse narodnjake, uljudno povabiti, da me naj mnogokrat s svojimi naročili obiščejo!

V Mariboru 7. julija 1881.

M. Berdajs,
trgovec.

Livarna,
Badgasse Nr. 9,
blizo sl. cerkve.

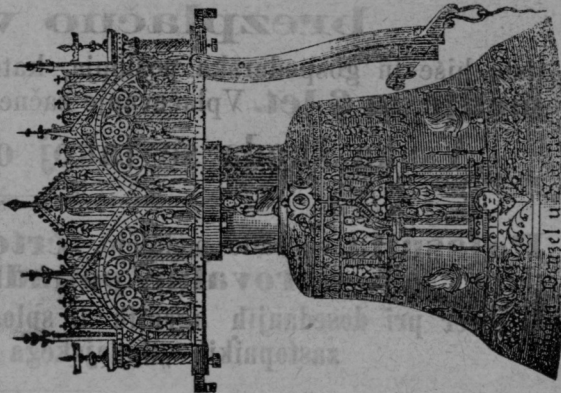

Številnih priznaji
za zlite zvonove
je priredjenih za
ogled.

C. kr. privilej.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnim kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvo-nilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce določimo, kdor jih želi, brezplačno po pošti.

3—8

Deficient,

kteri je zmožen ob nedeljah in praznikih rano božjo službo opravljati, se išče za faro Lang v Sekovski škofiji. Dohodki so: a) 100 fl. letne plače, b) 40 fl. doneska za stanovanje, c) 3 sežnji drv vsako leto. Pošta: Lebring.

Ant. Žunko,
župnik.

1-3

Mlin v Slov. Bistrici.

G. Hebenstreitov mlin v Slov. Bistrici se prod. Več se izvé pri posestniku na mlinu!

„Dunajsko zavarovalno društvo“ na Dunaji.

„Dunajsko zavarovalno društvo“ je ustanovila „Prva ogerska splošna zavarovalna družba“, ker sama v Cizlajtanijski neče poslovati. Dala mu je **4 milijone gol.** in še posebno svoto **500.000 gld.** za rezervni fond. Ovo društvo je toraj z

goldinarji 4,500.000 av. velj.

osnovano in pričelo svoje delovanje **1. jul. 1881.**

Ono zavaruje:

- a) **proti ognju;**
- b) **proti toči;**
- c) **proti oškodovanju blaga pri prevažanju na kopnem in po vodi.**

Ovo društvo zavaruje

brezplačno v prvem letu

tiste hiše in gospodarska poslopja, katera kdo pri njem zavarovati da **najmenje za 6 let.** Vplačevanje začne se toraj le 2. letu in se završi v 5 rokih.

Vsaka škoda se takoj ogleda in hitro izplača.

Pojasnila se rado podajejo, **črteži** brezplačno določijo in **zavarovalne ponudbe** precej sprejemajo, in sicer pri dosedanjih agentih I. splošne ogerske zavarovalnice pa tudi pri zastopnikih „dunajskega zavarovalnega društva“.

Upravni svetovalci: Grof Franz Sickingen-Hohenburg, predsednik; Pavel plem. Schöller, namestnik; Julij Darier-Rey, Rikard vitez Dotzauer, Mihal Dumba, Moric Faber, Friderik plem. Harkanyi, Jožef Neuwirth, Alojz O'iva, Friderik Sness.

Predstojništvo: Henrik plem. Levay, Viljelm Ormodity, dr. Aug. Weeber, Friderik Benesch, generalni ravnatelj, Friderik Frank. ravnatelj.

Pregledovalni odbor: Moric L. vitez Borkenau, H. Flesch, Lovro Gstettner.

Generalni zastopnik v Gradci

G. MICORI

v gosposkej ulici števil. 10.